

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Christelige Taler

Citation: Kierkegaard, Søren: "Christelige Taler", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 10*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2004 , s. 3. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ct-txt-shoot-id55f64418-4a64-41dc-aad6-c9c9f7c8d1a4.pdf> (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 10

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

I

Forvar Din Fod, naar Du gaaer til Herrens Huus

Hvor er i Guds Huus Alt saa stille, saa trygt. Den, der træder derind, ham er det, som var han med et eneste Skridt kommen til et fjernt Sted, uendelig langt borte fra al Larm og Skrig og Høirøstethed, fra Tilværelsens Forfærdelser, fra Livets Storme, fra rædsomme Begivenheders Oprin eller deres forsmægtende Forventning. Og hvor Du vender Dit Blik hen derinde, vil Alt gjøre Dig tryg og rolig. Den ærværdige Bygnings høie Mure, de staae saa faste, de værne saa tilforladeligt om det sikke Tilflugtssted, under hvis mægtige Hvælvning Du er fri fra ethvert Tryk. Og Omgivelsens Skjønhed, dens Pragt vil gjøre Dig Alt venligt, saa indbydende, den vil ligesom indynde det hellige Sted hos Dig, ved tillige at erindre om, hvad der jo maa forudsættes, gode og rolige Tider, der have begunstiget disse Fredens Foretagender. See, den Mand, der har hugget disse Billeder i Steen, han har dertil brugt lang Tid, og i al denne lange Tid maa hans Liv have været omfredet og betrygget, at Ingen har stødt til ham, og at Intet er tilstødt ham, som paa nogen Maade kunde gjøre Haanden eller Tanken usikker: han har som Kunstner behøvet Fredens dybeste Ro – hvad han frembragte minder derfor ogsaa om denne Ro. See, Den, der har vævet dette Fløiel, hvormed Talerstolen er smykket, han maa have havt Ro til at sidde stille ved sit Arbeide, ved det Arbeide, der trives i Fredens Tider og ikke er fornødent i Krigens. Og den Qvinde, som syede Guldets derpaa, hun maa have faaet Lov til at sidde uforstyrret og flittig ved sin Gjerning, ene beskjeftiget med den og med Tanken om at gjøre hvert Sting lige omhyggeligt.

Hvor beroligende, hvor inddyssende – ak, og hvor megen Fare i denne Tryghed! Og derfor er det dog sandeligen saa, at det egentligen kun er Gud i Himlene, der i Livets Virkelighed ret tilgavns kan prædike for Menneskene; thi Han har Omstændighederne, har Skjebnerne, har Bestædelserne i sin Magt. Og Omstændighederne – og naar »Du« er i dem, naar de omslutte »Dig« som den Paagjeldende: ja deres Veltalenhed er gennemtrængende og opvækkende. Det har Du vel ogsaa erfaret. Dersom Du selv var den Syge, der i Midnattens Time laae søvnløs paa Sygeleiet, eller dersom Du blot var Den, der i Midnatstimen sad ved den Syges smertefulde Leie, og med ængstende Tydelighed talte hvert Uhrets Slag og hvert den Syges Suk, men uden at finde Eensformighedens eller Tallets Lindring – hvis Du da hørte hiin gudelige Sang, »det var ved Midnatstide vor Frelser han blev født«: troer Du da, at alle Talere tilsammen formaaede at frembringe denne Virkning! Og hvorfor ikke? Fordi Sygeleiet og Nattens Time prædiker mægtigere end alle Talere, forstaae sig paa denne Hemmelighed, at tale saaledes til Dig, at Du faaer det at fornemme, at det er Dig, just »Dig«, ikke ham, der sidder ved Siden af, ikke dem derudenfor, men just »Dig«, der tales til, Du, som følger Dig ene, ene i den hele Verden, ene i Midnattens Time ved Sygeleiet. Eller dersom et Menneske ligger paa sit Yderste, og man ærligt og redeligt ikke har fortiet ham hvad man i disse Tider vil fortie den Døende, det for ham Vigtigste at vide, at det er forbi: troer Du ikke, at det eenfoldige, trøstende Ord af den meest Indskrænkede vil frembringe en ganske anden Virkning, end alle de berømteste Taleres paa Den, der sund og frisk, i egne Tanker ogsaa aandelig karsk, sidder tryg i det pragtfulde Tempel og hører – og maaskee bedømmer Foredraget. Og hvorfor vil hiint eenfoldige Ord frembringe en ganske anden Virkning? Fordi Døden veed at gjøre sig forstaaet, betræffende hvem det er det angaaer, veed at lade Dig forstaae, at det er »Dig«, at Du er den Vedkommende, at det er ingen Anden, ikke Din Nabo eller Gjenbo eller en anden Mand her i Byen, men at det er »Dig«, der skal døe.

Saaledes i Livets Virkelighed, naar Gud er Den, der ved Omstændighedernes Hjælp prædiker til Opvækkelse. Men i Guds Huus, i det pragtfulde Guds Huus naar Præsten prædiker – til Beroligelse! Især da hvis han vilde stræbe at tilfredsstille de menneskelige eller hvad man saadan kalder Tidens Fordringer. Thi medens Menneskene i disse Tider blive mere og mere frygtagtige, mere og mere bange for selv i Virkeligheden at opleve det Forfærdelige, givne i Omstændighedernes Vold, saa blive de derimod mere og mere krasne i at begjere Veltalenhedens Tant. For Alvor vil man Intet høre om det Forfærdelige, man vil lege det efter, omtrent som naar i Fredstider Krigerne, eller vel rettere Ikke-Krigerne, lege Krig; man vil kunstnerisk fordre Alt i Henseende til Omgivelsens Skjønhed, og kunstnerisk fordre Alt af Taleren, men selv vil man verdsligt og ugudeligt i Guds Huus sidde ganske tryg, fordi man jo nok veed, at den Magt har ingen Taler, den Magt, som kun Styrelsen har, at gribe et Menneske, at kaste ham hen i Omstændighedernes Vold, at lade Tilskikkelser, og Prøvelser, og Anfægtelser i Alvor prædike for ham til Opvækkelse.

O, der er i Livets sædvanlige Gang saa Meget, der vil inddysse et Menneske, lære ham at sige »Fred og ingen Fare.« Derfor gaae vi da hen i Guds Huus, for at vækkes af Søvn og for at udrives af Fortryllesen. Men naar der saa igjen stundom i Guds Huus er saa Meget, der vil inddysse os! Endog hvad der i og for sig

selv er Opvækkende, Tanker, Betragtninger, Forestillinger, kan ved Vanens og Eensformighedens Magt ganske tabe Betydningen, som en Springfjeder kan tabe Spændstigheden, ved hvilken den dog egentligen kun er hvad den er. Der er jo saaledes, for at komme denne Tales Gjenstand nærmere, rigtigt, forsvarligt, det er ligefrem Pligt atter og atter at indbyde Menneskene til at komme i Herrens Huus, at kalde paa dem. Men man kan blive saa vant til at høre denne Indbydelse, at den taber sin Betydning, saa man tilsidst udebliver og det ender med, at Indbydelsen prædiker Kirken tom. Eller man kan blive saa vant til at høre denne Indbydelse, at den udvikler usande Forestillinger hos dem, der komme, gjør os vigtige i egne Tanker, at vi ikke ere som dem, der blive borte, gjør os selvtilfredse, trygge, fordi den udvikler os i et Sandsebedrag, som var det, siden vi saa indstændigt indbydes, Gud, der trængte til os, som var det ikke tværtimod os, der i Frygt og Bæven skulde betænke, hvad han kan fordre af os, som var det ikke os, der i Oprigtighed skulde takke Gud til, at han overhovedet vil have med os at gjøre, at han vil taale og tillade, at vi nærme os ham, taale, at vi formaste os til at troe, at han bryder sig om os, at han uden at blues vil være bekjendt at kaldes vor Gud og vor Fader.

Saa lad os da denne Sag betræffende engang tale anderledes, idet vi tale over disse Ord af Prædikerens:

Forvar Din Fod, naar Du gaaer til Herrens Huus.

Forvar Din Fod, naar Du gaaer til Herrens Huus. Thi det er en høist ansvarlig Sag at gaae op i Herrens Huus. Husk paa, at han, som der er tilstede, han er Den, som er i Himlene – og Du er paa Jorden. Men indbild Dig ikke, at han i sin Ophøiethed er langt borte: just dette er jo Alvoren og Ansvarret, at Han, den uendelig Ophøiede, er Dig ganske nær, nærmere end de Mennesker, Du har daglig om Dig, nærmere end Din fortroligste Ven, for hvem Du mener ganske at kunne vise Dig som Du er. Ophøiethed og Fjernhed synes at svare til hinanden, at den, der er den Ophøiede ogsaa er Dig fjern; Lighed og Nærhed synes at svare til hinanden, at Den, der er Dig nær, ogsaa er Din Lige: men naar Ophøietheden er Dig ganske nær og dog er Ophøietheden, da er Du vanskelig stillet. Dog er just Gud, den uendelig Ophøiede, i Herrens Huus Dig ganske nær i sin Ophøiethed; thi det er ikke med Gud som med et Menneske, der dog i Grunden bliver mindre ophøiet, naar han kommer Dig, den Ringe, nær, indlader sig med Dig, nei Gud kan komme den Ringeste ganske nær, og er dog i sin uendelige Ophøiethed. O, Evighedens Alvor, o vanskelige Stilling! Thi ikke sandt, naar der ellers blot er en Fremmed tilstede hvor Du er, saa er Du noget forandret, og naar den Mægtigste og meest Ophøiede i Landet er tilstede, saa er Du meget forandret, fordi han er saa ophøiet, og fordi Du saa sjældent seer ham. Men Gud i Himlene er ganske anderledes ophøiet, og dog, naar Du gaaer op i Herrens Huus, da er Gud i sin uendelige Ophøiethed Dig ganske nær, nærmere end Du er Dig selv, da han forstaaer og opdager endog den Din Tanke, som Du ikke selv forstaaer. O, hvilken Ansvarrets uhyre Vægt, at den uendelig Ophøiede, Den, for hvem Du maaskee helst vilde vise Dig i Din bedste Skikkelse, at han – og dog i sin Ophøiethed er Dig ganske nær, seer Dig – og dog i sin Ophøiethed ganske nærved, som end ikke Den seer Dig, der hver Dag er om Dig. Selv om Du i Betragtning af at Du fremstiller Dig for den Allerhøieste vilde forsøge at vise Dig anderledes end Du er, Du kan det ikke – dertil er Han for uendelig Ophøiet, ja, og nu kommer det igjen, dertil er han Dig for nær. Kan et Menneske tabe Fatningen og glemme, hvad det var han vilde sige, naar han stilles ligeoverfor den kongelige Majestæt: o, forfærdeligt at stilles ligeoverfor Gud; thi hverken er den kongelige Majestæt saa ophøiet som Gud, ei heller kan han komme Dig saa nær.

Tag Dig derfor iagt, naar Du gaaer til Herrens Huus. Hvad vil Du der? Du vil paakalde Herren Din Gud, love og prise ham. Men er det nu ogsaa virkeligen saaledes i Oprigtighed Din Alvor? Du veed, Sproget har intet høitideligere Udtryk i Henseende til at fordre Oprigtighed, end naar man siger til et Menneske: er det for Gud Din Overbeviisning, Din Mening. Og i Herrens Huus er Du jo *for Gud*. Er altsaa Din Paakaldelse, der paakalder Gud, er den for Gud oprigtig meent? Og hvad er Oprigtighed for Gud? Det er, at Dit Liv udtrykker hvad Du siger. Vi Mennesker maae nøies med mindre, med at den Ene høitideligt forsikkrer den Anden, at Det og Det er hans oprigtige Mening. Men Gud i Himlene, han den uendelig Ophøiede, eller, ja her kommer det igjen, Gud, Hjertekjenderen, som er Dig ganske nær: Gud vil kun forstaae een Art af Oprigtighed, den, at et Menneskes Liv udtrykker hvad han siger. Al anden Oprigtighed, al anden Høitidelighed, al blot Forsikkring om, at man mener hvad man siger: er for Gud et Bedrag, en Usandhed, en saadan Paakaldelse en Formastelse mod ham. Tag Dig da iagt, at Din Paakaldelse ikke, istedetfor at kunne behage Gud, er en Formastelse mod Gud. Tag Dig iagt, at Du ikke, bedragen af Dig selv, fordi Du ikke forstaaer Dig selv, formaster Dig til at bedrage Gud, som havde Du i Hjertet de fromme Følelser, der dog ikke have den Magt over Dig, at forandre Dit Liv, at lade Dit Liv være Udtrykket for disse Følelser. O, vi Mennesker beklage os ofte over, at vi mangle Ord og Udtryk for vore Følelser, at Sproget ikke vil staae os bi, at vi, og maaskee forgjeves, maae lede efter Ord: for Gud skal Sligt ikke bekymre Dig; dersom blot Dit Liv udtrykker, at Du har disse Følelser, ja, da er Du for Gud oprigtig, og hiin snaksomme Oprigtighed aldeles overflødig.

Eller Du gaaer maaskee op i Herrens Huus for at bede Gud om Hjælp og Bistand. Tag Dig iagt for hvad Du

gjør, har Du ret, har Du for Gud forstaaet Dig selv i, hvem det er Du kalder til Hjælp, hvad det vil sige at paakalde hans Hjælp, hvad det forpligter Dig til? Er det maaskee verdslige Anliggender, barnagtige Bekymringer, Ubetydeligheder, i Anledning af hvilke Du vil paakalde hans Hjælp – og ikke, for at Han maatte hjælpe Dig til at glemme dem, men for at beskjeftige Dig med dem; altsaa er det i Anledning af Ubetydeligheder, som Du dog maaskee har glemt imorgen, og dermed da ogsaa dette ingenlunde Ubetydelige, at Du paakaldte den Høiestes Bistand: saa har Du jo spottet Gud – og Han glemmer ikke, at Du paakaldte Hans Hjælp. Bliver en Læge, og dog vel med Rette, utaalmodig, naar barnagtige Forældre sende Bud til ham for enhver Ubetydelighed, saa det Hele er forbi, naar han kommer, og næsten glemt, i hvilken Anledning det var man sendte Bud efter ham: skulde Gud den Almægtige da ville lade sig behandle saaledes! Eller turde Du understaae Dig at mene, at det er Gud, der skal tjene Dig, at Han, den Høieste, skulde være flux tilrede for at høre paa Dine Bønner, og opfylde Dine Ønsker: o, dersom Du indlader Dig med Ham, da er Du Den, der derved ubetinget forpligtes til at skulle lyde og tjene. Og dersom Du ikke forstaaer dette, saa er det en Formastelse at indlade Dig med Ham, en Formastelse at paakalde Hans Hjælp. Ja vist, er Han den Almægtige, og kan Alt hvad han vil, det seer næsten fristende ud, som behøvede Du blot at ønske. Men tag Dig iagt: intet ubesindigt Ord hævnes saaledes som en ubesindig Bøn til Gud, og intet Ord forpligter saaledes som den Bøn, der anraaber Gud om Hjælp; thi den forpligter Dig til nu ubetinget at lade Dig hjælpe som Han vil. Et Menneske kan Du bede om Hjælp, og have glemt det, naar han kommer med Hjælpen; et Menneske kan Du bede om Hjælp, og naar han saa ikke vil hjælpe Dig som Du vil, saa kan Du sige »det var ikke det jeg bad om«: men har Du bedet Gud om Hjælp, saa er Du bunden, bunden til at tage mod Hjælpen, som han finder det for godt. O, der høres saa ofte dette Skrig om Hjælp, og dette Skrig, at der ingen Hjælp er: sandeligen der er altid Hjælp nok. Men det menneskelige Hjerte er saa underfundigt, og saa lidet ordholdende; naar Hjælpen viser sig at blive Det, man meest havde gysset for, saa siger man: »det er dog vel ingen Hjælp?« Og dog dersom denne Hjælp er fra Gud, og dersom Du har bedet ham om Hjælp: saa er Du forpligtet til at tage mod Hjælpen og til troende og takkende at kalde den Hjælp.

Eller Du gaaer maaskee op til Herrens Huus, for ved Løfte til Gud at forpligte Dig i Forsæt, i Beslutning for Fremtiden: tag Dig iagt for hvad Du gjør. Har Du ret forstaaet Dig selv i hvad det vil sige at love Gud Noget, at Det Du lover Gud er Noget, et Menneske kan og tør love Gud, at det ikke er Noget, som vi Mennesker kunne narres med at love hinanden, at det er Noget, Gud vil tillade Dig at love ham: ellers er det jo en Formastelse; og har Du ret forstaaet Dig selv i, hvorledes et Løfte til Gud forpligter Dig? »Et Løfte er en Snare«, siger man – og et Løfte til Gud, ja, dersom det er hvad det skal være, og vorder hvad det skal vorder, da er det vistnok saa langt som muligt fra at være en Snare, da det er et frelsende Ledebaand: men hvis ikke! Hvis Du ikke forstaaer Dig selv i hvad Du lover Gud, har den sande Forestilling om, hvad Du kan og tør love Gud: saa taber Du Gud, Du forvæmmer Din Sjæl til at omgaaes Gud og Guds Navn letsindigt og forfængeligt. Og hvis Du ikke holder Gud hvad Du lover, saa taber Du Dig selv. O, og der er dog bestandigt Een, som et Menneske ikke kan undflye: sig selv, og saa Een til: Gud i Himlene!

Tag Dig derfor iagt, naar Du gaaer til Herrens Huus, betænk Prædikerens Ord: »vær ikke snar med Din Mund, og lad Dit Hjerte ikke overile sig med at tale Noget for Guds Ansigt; thi Gud er i Himmelen og Du paa Jorden. Naar Du lover Gud et Løfte, da tøv ikke at betale det; thi han haver ikke Velbehag til Daarer; hvad Du lover, det betal. Det er bedre, at Du Intet lover, end at Du lover og betaler det ikke.«

Forvar Din Fod, naar Du gaaer til Herrens Huus. Thi maaskee skulde Du der faae meget mere at vide end Du dog egentligen ønsker, og maaskee skal Du der faae et Indtryk, som Du senere forgjeves skal søge at blive af med: tag Dig derfor iagt for Ilden, den brænder.

Det høres atter og atter, det ansees i Verden som en afgjort Sag, at Menneskene saa gjerne ville kjende Sandheden, naar de blot havde Evne og Tid dertil, og man saa ret kunde gjøre dem den indlysende. O, overflødige Bekymring, o, snildt opfundne Udflugt! Ethvert Menneske har sandeligen Evne nok til at kjende Sandheden: skulde vel Gud i Himlene saa umenneskelig have forfordeelt Nogen! Og ethvert Menneske, selv den meest Beskjeftigede har sandeligen ogsaa Tid nok til at lære Sandheden at kjende, Intet er vissere, da han *skal* have Tid; at den Travle netop ligesaa lidet som Lediggjængereren har Tid nok dertil, er dog vel ingenlunde noget Modbeviis! Og da Enhver har Evne nok og Tid, saa kan det selvfølgelig heller ei være saa vanskelig en Sag med ret at gjøre den indlysende – dersom Mennesket selv *vil* have den gjort indlysende. Men her ligger just Vanskeligheden: det er saa nemt at skyde Skylden paa Manglen af Evne, paa Manglen af Tid, og paa Sandhedens Dunkelhed, og saa tager det sig derimod saa pynteligt ud og er saa mageligt, at man saa gjerne vilde erkjende Sandheden.

Sandeligen, sandeligen, dette er ikke saa. Den, der blot nogenlunde kjender sig selv, veed af egen Erfaring Beskeed om, at det snarere er saa, at Mennesket inderst inde har en hemmelig Angest og Sky for Sandheden, en Frygt for at faae for Meget at vide. Eller troer Du virkeligen, at det er ethvert Menneskes oprigtige Ønske, ret tilgavns at faae af vide, hvad Selvfornegtelse er, at faae det gjort saaledes klart, at enhver Undskyldning, enhver Udflugt, enhver Besmykkelse, ethvert Tilhold i Andres usande men gunstige Omdømme bortskjæres ham! Troer Du det? Ja, jeg behøver ikke at afvente Dit Svar; thi var det Tilfældet, saa havde ethvert Menneske i Sandhed Selvfornegtelse, da dette just er Selvfornegtelsens første Form. O, men selv den Bedre, der dog har overvundet den første Gysen for Sandheden, og ikke ganske verdsligt krymper sig ved at faae den at vide: selv han, han, der altsaa oprigtig tilstaaer, at han af egen Erfaring meget godt

veed, at man ikke saa gjerne vil til at lære Sandheden at kjende – selv han, eller rettere netop han vil vist tilstaae, at han ofte og ofte nok med Grund har Mistanke til sig selv, at han dog skjuler sig for Sandheden som Adam blandt Træerne, at han dog lister sig fra Noget og dog lister sig til Noget, at han dog stundom hellere vil slippe ind i Dunkelhed, hvor der kun er Dæmring, end at Sandheden skulde gjøre det altfor lyst omkring ham.

Tag Dig derfor iagt, naar Du gaaer op til Herrens Huus; thi der faaer Du Sandheden at høre – til Opbyggelse, ja, det er sandt, men tag Dig iagt for det Opbyggelige, der er Intet, Intet saa mildt som det Opbyggelige, men der er heller Intet saa herskesygt; det Opbyggelige er mindst af Alt en løs Tale, der er Intet saa bindende. Og i Guds Huus faaer Du Sandheden at vide – ikke af Præsten, hvis Indflydelse Du jo let kan og ogsaa i en vis Forstand skal unddrage Dig, men af Gud eller for Gud. Just dette er Sandhedens Alvor, er Sandheden, at Du for Gud faaer den at vide; det, det især kommer an paa, er dette: for Gud. Der er i Guds Huus Een tilstede, som veed med Dig, at Du, netop Du har faaet Sandheden at vide. Tag Dig iagt for denne Medviden; fra den Medviden slipper Du aldrig tilbage i Uvidenhed, det vil sige, Du slipper ikke uden Skyld tilbage, og Du undslipper heller ikke Bevidstheden om denne Skyld.

Tag Dig derfor iagt, at Du ikke faaer for Meget at vide, at Du ikke faaer at vide, at den Forsikkring, som, medens derunder Dit Liv gik lysteligt hen, gjorde Dig tækkelig i egne Øine, velbehagelig i Andres, den Forsikkring, at Du saa gjerne ønskede at lære Sandheden at kjende, at den er en Indbildning, eller endnu værre, at den er en Usandhed. Tag Dig iagt, at Du ikke der, i Guds Huus, faaer at vide – dog det veed Du jo, Du opløfter Dig maaskee endog i megen Viden over de eenfoldige Talere, som ville tale om saadanne forældede Ting, hvilke ethvert Barn veed – men tag Dig dog iagt, at Du ikke der, i Guds Huus, faaer det saaledes at vide, at Du maa forstaae det: at der kan fordres af Dig, at Du i Selvfornegtelse skal opgive alt Det, hvori det naturlige Menneske har sit Liv, sin Lyst, sin Tidsfordriv. Har Du betænkt hvad Livslede er? At Livslede just fremkommer, naar alt det Endelige fratages et Menneske, medens man dog lader ham beholde Livet, at da Alt bliver øde og tomt og ulysteligt omkring ham, Tiden saa ubeskrivelig lang, ja, at det er ham som var han død: nu ja, det kalder Selvfornegtelsen at afdøe – og Sandheden lærer, at et Menneske skal afdøe fra Endeligheden (dens Lyst, dens Beskjeftigelser, dens Idrætter, dens Tidsfordriv), skal gennem denne Død til Livet, skal smage (som det hedder at smage Døden) og fatte, hvor tomt Det er, hvormed Travlhed udfylder Livet, hvor ubetydeligt Det er, som er Øiets Lyst og det kjødelige Hjertes Begjering – ak, det naturlige Menneske forstaaer Sagen lige omvendt, han troer, at det Evige er det Tomme. Der er vel ingen Drift saa stærk i et Menneske som den, med hvilken han hænger ved Livet – naar Døden kommer, bede vi Alle for os om at maatte leve: men Selvfornegtelsens Afdøen er lige saa bitter som Døden. Og i Herrens Huus faaer Du Sandheden at vide, at Du skal afdøe fra Verden; og har Gud faaet at vide, at Du fik det at vide (hvilket jo er uundgaaeligt), saa skal i al Evighed ingen Udflugt hjælpe Dig. Tag Dig derfor iagt, naar Du gaaer til Herrens Huus.

Forvar Din Fod, naar Du gaaer til Herrens Huus. Thi kom Du end fra det Forfærdeligste, der i Verden kan hænde et Menneske, for Rædselen derude flygtende ind i Guds Huus: Du kommer dog til det endnu Forfærdeligere. Her, i Guds Huus, er der væsentligen Tale om en Fare, som Verden ikke kjender, en Fare, i Sammenligning med hvilken Alt hvad Verden kalder Fare er Barneværk: Sydens Fare. Og her, i Guds Huus, er der væsentlig Tale om en Rædsel, som aldrig er hændt hverken før eller senere, i Sammenligning med hvilken det Rædsomste, der kan hænde det ulykkeligste af alle Mennesker, er en Ubetydelighed: den Rædsel, at Slægten korsfæstede Gud.

Hvad vil Du saa i Guds Huus? Er det Armod, eller Sygdom eller anden Gjenvordighed, kort hvilkensomhelst jordisk Nød og Elendighed: derom tales der i Guds Huus ikke, idetmindste ikke først. Der tales først og der skal tales først om Synden, om at Du er en Synder, om at Du for Gud er en Synder, om at Du i Frygt og Bæven for denne Tanke skal glemme Din jordiske Nød. Ikke sandt, det er en egen Maade at trøste paa! Istedetfor deeltagende at spørge til Dit Befindende, istedetfor at give Dig Raad og Vink ... hvis Du af den Grund tyede derhen: saa har Du jo taget fejl, Du kommer saa jo til det end Forfærdeligere. Thi istedetfor at have Deeltagelse med Din jordiske Elendighed og travlt for at afhjælpe den: lægges der Dig en end tungere Vægt paa, gjøres Du til Synder. Derom tales der saa, og i Sandhed til Opbyggelse om at der er Frelse for Syndere, Trøst for Angergivne. Men maaskee vedkommer alt Dette ikke Dig, Du, som ene beskjeftiget med Din jordiske Lidelse flygtede herhen. Og dog, det vedkommer Dig, forgjeves vil Du sige, at det ikke vedkommer Dig, forgjeves, om Du vilde gaae igjen: det er Dig sagt, og Gud veed det med Dig, at det blev Dig sagt, og at Du hørte det!

Hvad vil Du da i Guds Huus? Maaskee leed Du Uret, muligt, at Du er den Uskyldige, den Elskelige, og dog, maaskee bedrog Menneskene Dig troløst; muligt, at Du er den Ædle, den Gode, muligt, at Du endog engang skal regnes blandt Slægtens Velgjørere, og dog, dog, til Løn derfor maaskee udstødte Menneskene Dig af deres Samfund, mishandlede, forhaanede, bespottede Dig, ja tragtede Dig efter Livet – og Du flygter hen i Guds Huus for at søge Trøst: hvo Du end er, Du tager fejl – Du kommer der til det endnu Forfærdeligere! Her, i Guds Huus, er ikke Talen, idetmindste ikke først, om Dig og mig, om hvad vi Mennesker i Verden kunne lide for en Smule Uret, som vi dog paa anden Maade ærligt have fortjent. Nei, her, i Guds Huus, er Talen først og fremmest om den Rædsel, hvis Lige aldrig var seet og aldrig senere skal sees i Verdens Forvirring, om den Uret, himmelraabende, som den aldrig før var bedreven og aldrig skal det senere, om hiint Oprør,

forfærdeligere end Havets vildeste, da Slægten, ikke som ellers, afmægtigt, oprørte sig mod Gud, men ligesom seierrigt greb ham og korsfæstede ham: saa tager jo dog Den feil, der fra Rædselen udenfor flygter herind – til det endnu Forfærdeligere! Dog skal Talen først og fremmest være herom. Hans, vor Herre Jesu Christi Skikkelse, skal fremkaldes, ikke saaledes som naar Konstneren finder og giver sig god Tid til at fremstille den, ikke saaledes, at den tages ud af Rædselens Omgivelse og stilles hen, en Gjenstand for den rolige Beskuen. Nei, Han skal mindes i Farens og Rædselens Øieblik, da den rolige Beskuer vistnok helst bliver hjemme, da det havde været at gjøre sig mistænkt, om Nogen havde seet tilbedende eller blot kjerligt paa Ham, da der Intet var at see uden dette »see hvilket Menneske,« da der end ikke var Tid til at see paa Ham, fordi Rædselen tog Øiet fra En og drog det stirrende paa sig. Og Christi Lidelse skal ikke mindes som forbigangen: o, spar Din Medlidenhed! Nei, idet denne Rædsel fremstilles er den et Nærværende, og Du er tilstede, og jeg, ved et Nærværende og som – Medskyldig!

Men saa gik Du jo feil, idet Du gik til Herrens Huus. Istedetfor at faae Trøst at høre, som kunde trøste Dig i hvad Uret Du lider, istedetfor at faae Ret mod Menneskene, som gjøre Dig Uret, istedet derfor faaer Du Uret, Du, just Du, den uskyldigt Forfulgte, Forhaanede, Forurettede! Du faaer en Skyld, en himmelraabende Skyld, lagt paa Din Samvittighed, at ogsaa Du er Medskyldig i Hans uskyldige Lidelse og Død. O, haarde Trøstetale, hvo kan høre den! O, strenge Maade at adsprede Dig Dine mørke og sørgmodige Tanker: at give Dig det end Forfærdeligere at græde for!

Forvar derfor Din Fod, naar Du gaaer til Herrens Huus – og hvorfor? Just fordi i Herrens Huus, der tilbydes Dig det eneste Frelsende, den saligste Trøst, der tilbydes Dig det Høieste, Guds Venskab, hans Naade i Christo Jesu. Derfor skulle vi ikke aflade at indbyde Menneskene til dog at komme i Herrens Huus, vi skulle altid være villige til for Andre, som for os selv, at bede, at vort Besøg i Guds Huus maatte vorde velsignet; men derfor, just derfor skulle vi heller ikke betænke os paa at tilraabe Menneskene: for Gud i Himlens Skyld, tag Dig iagt, vogt for Alt paa, at Du værdeligen benytter, hvad der tilbydes Dig – just fordi der er Alt at vinde, derfor er ogsaa *der* Alt at tabe. Benyt det troende! Der er ingen Forvisning saa inderlig, saa stærk og saa salig som Troens. Men Troens Forvisning er ikke Noget man fødes med, et ungdommeligt, livsglad Sinds Tillidsfuldhed; endnu mindre er Troen Noget man griber ud af Luften. Troen er den Forvisning, den salige Forvisning, som er i Frygt og Bæven. Naar Troen sees fra dens ene, den himmelske, Side, da seer man kun Salighedens Gjenskin i den; men seet fra dens anden, den blot menneskelige Side, seer man idel Frygt og Bæven. Men saa er jo ogsaa den Tale usand, der idelig, og aldrig anderledes end indbydende, lokkende, vindende vil tale om Besøget i Herrens Huus; thi fra den anden Side seet er det forfærdeligt. Derfor er saa ogsaa den Tale usand, der tilsidst endte med ganske at skrække Menneskene bort fra at komme i Herrens Huus; thi fra den anden Side seet er det saligt, een Dag i Guds Huus bedre end tusinde ellers. O, og derfor er det en vanskelig Sag at styre rigtigt, og derfor lykkes det vel kun saare sjelden et Menneske, og altid dog i Skrøbelighed. Thi det er let, lokkende at vinde Menneskene; det er ogsaa let, frastødende at skræmme dem bort: men om muligt med en Inderlighed, som Ingen kunde modstaae, at indbyde dem til at komme, og derhos med en Forfærdelse, som kunde lære selv den Modigste at gyse, at tilraabe: »tag Dig iagt« – ja, det er vanskeligt. Det Samme gjælder nemlig for Taleren, det Samme som han gjør gjældende. Thi til Taleren hedder det: brug al den Dig forundte Evne, villig til enhver Opoffrelse og Eftergivenhed i Selvfornegtelse, brug den til at vinde Menneskene – men vee Dig, om Du vinder dem saaledes, at Du udelader Forfærdelsen; brug derfor al den Dig forundte Evne, villig til ethvert Offer i Selvfornegtelse, brug den til at forfærde Menneskene – men vee Dig, om Du ikke bruger den i Grunden dog for at vinde dem for Sandheden.